

der have været rede til, at Localerne bleve mere brugbare og mere hensigtsmæssige? Eller er det ikke snarere dem, der, hvergang denne Sag har været sat i Bevægelse, altid først kom ind paa det Spørgsmaal: hvormeget koster det? og, saasnart det kostede Meget, da maatte man søge paa en eller anden Maade at blive fri derfor. Jeg tør i saa Henseende roligt appellere til Enhvers Erfaring, der i større eller mindre Omfang har havt med disse Sager at gjøre.

Det er her i Salen en temmelig vanskelig Sag at tale om Erfaringer, de staae saa stærkt imod hinanden. Alle have Erfaringer i denne Sag, men de gaae i forffjellige Retninger. Der er saaledes ogsaa talt om, hvad Erfaring man havde gjort om Underviisningen hjemme og i Bogeskoler. Flere have søgt at bestride den Udtalelse, der fandt Sted fra den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 4de Valgfreds (Monrad). Ikke desto mindre nøder min Erfaring mig til at give ham Medhold i, at det forholder sig saaledes. Jeg har hørt Nogle sige, at denne Udenadslæren er begrundet i, at der fordres i Skolerne, at disse Bøger skulle læres udenad, og at denne Udenadslæsning be- tragtes af Forældrene som en Tortur, Børnene ikke kunde undgaae, hvorfor de bestræbe sig for, at de saa tidligt som muligt kunne faae Noget af det lært. Man siger det vel; men jeg be- der, at man vil bevise det. Hvor og naar er en saadan Udenadslæren af Valles Lærebog blevet befalet? Veed man ikke, — hvad jeg antog ikke at være fornødent — at i den senere Tid har Overtoriteten udtrykkeligt udtalt, at det ikke var den Vei, man skulde staae ind paa. Enhver, der blot vil tage Valles Lærebog, denne saa forhaanede Bog, i sin Haand, vil see, at en af de første Advarslar, han giver, i de faare korte Vink til dens rette Brug, han meddeler i Fortalen, er, at denne Bog maa ikke læres udenad Paragraph for Paragraph. Jeg tillader mig at opfordre Enhver, som kan føre Bewiis for, at der stilles den Fordring til Lærerne, at fremkomme dermed. Jeg staaer i et saadant Embedsforhold, at jeg derom kan have en Mening, og jeg kan idetmindste for mit eget Vedkommende forstikkre, at ingen Lærer i de 10 Aar, denne Embedsvirkomhed har

været mig anbetroet, nogenstinde har faaet en Opfordring til denne Udenadslæsen. Man er derhos ikke berettiget til at sige, at det for Forældrene og Børnene er en Tortur. Jeg troer, man kender ikke Almuebørns Udviisling i det Hele, naar man siger, at det er en Tortur; det vil ved en senere Paragraph blive taget nærmere under Overveelse. Naar en Tilsynsmand i Skolen vilde stille sine Spørgsmaal frit og strax afvise ethvert Svar, der blot var en Ofjengivelse af Lærebogens Ord, da vilde Barnet, som naturligtvis ikke er øvet saaledes i aandelig Gymnastik, at det let finder et Udtryk for den Tanke, som det dog har tilegnet sig, let blive Svar skyldig. Meget ofte benytte Tilsynsmændene sig netop af den autoriserede Lærebogs Ord, for at give Børnene Frimodighed til at svare, og efter min Mening bør de ved deres Prøvelser ogsaa benytte sig af saadanne Betegnelser af Tanken, med hvilke Barnet allerede er fortroligt, og dette kan neppe kaldes nogen Tortur. Gen af de væsentligste Indvendinger mod Tabelværket, der paabødes ved indbyrdes Underviisning, var, at Forældrene derved affares Leilighed til hjemme at kunne være deres Børn behjælpelige ved Læsningen, fordi der er mange Steder, hvor de eneste litteraire Hjælpemidler, de ere i Besiddelse af, ere Luthers Katechismus og Valles Lærebog. Jeg kender Forældre, som have været vrede paa Skolelærere, fordi de benyttede andre Stave- og Læsebøger end netop Luthers Katechismus og Valles Lærebog. Det er saaledes den fra min Side yundne Erfaring, jeg her har tilladt mig at anføre.

Naar dernæst den ærede Ordfører med Hensyn til den Passus, der er gaaet ud i den 1ste Paragraph, om, at disse Sager dog i deres sidste Instants skulde kunne afgjøres af Underviisningsministeren, udtalte, at han for sit Vedkommende, naar der endelig skulde søges Control og Garantie, ikke kunde have Noget imod, at der med Hensyn til Børn under 9 Aar kunde fordres, at de indsendt sig ved de halvaarlige Examina, da troer jeg aldeles ikke, at der behøves at indføres nogen særlig Bestemmelse derom. Det er jo allerede lovbekæftet, at, hvor Forældrene selv drage Omfang for deres Børns Underviisning, der kan vedkommende